

Από τον Φλεβάρη στον Οκτώβρη του 1917

Του Αλέξη Λιοσάτου

Η στάση των Μπολσεβίκων σε κρίσιμες καμπές της επαναστατικής κρίσης και η «τέχνη της επανάστασης»

Στα τέλη Φλεβάρη του 1917 ξεσπούσαν οι πρώτες απεργίες και διαδηλώσεις στην Πετρούπολη ενάντια στην τσαρική κυβέρνηση της Ρωσίας, την πείνα και τον πόλεμο. Ο τσάρος τις αντιμετώπισε με διαταγές για αιματηρή καταστολή. Μέχρι τις αρχές Μάρτη το σύνολο των ένοπλων δυνάμεων είχε συναδελφωθεί με το επαναστατημένο πλήθος. Ο τσάρος ανατράπηκε και τη θέση του πήρε η «Προσωρινή κυβέρνηση», αλλά την πραγματική κι ένοπλη εξουσία έλεγχε ένα άλλο όργανο, το Σοβιέτ, το Συμβούλιο δηλαδή Εργατών και Στρατιωτών που είχε προκύψει μέσα από τη διαδικασία της επανάστασης στις 27/2/1917. Η Προσωρινή Κυβέρνηση δεν ικανοποίησε κανένα από τα αιτήματα για τα οποία ξέσπασε η εξέγερση που οδήγησε στην ανατροπή του τσάρου: δεν ικανοποίησε τα εργατικά αιτήματα, δεν έδωσε τη γη στους αγρότες, δεν σταμάτησε τον πόλεμο. Το Σοβιέτ, υπό την πλειοψηφία-ηγεσία των Μενσεβίκων και Εσέρων, στήριζε την Προσωρινή Κυβέρνηση και επιδίωκε τη συνεργασία με τους αστούς, η εργατική βάση όμως -στην οποία λογοδοτούσε- είχε αποκτήσει αυτοπεποίθηση από την ανατροπή του τσάρου, οπότε έφτιαξε εργοστασιακές επιτροπές και ανέλαβε να επιβάλει το δίκιο της στα εργοστάσια στην πράξη (εκδίωξη αφεντικών, εφαρμογή 8ώρου, διεκδίκηση/εφαρμογή εργατικού ελέγχου κ.λπ.). Παράλληλα, βρισκόταν σε εξέλιξη ένα μεγάλο κίνημα καταλήψεων γης των τσιφλικάδων από φτωχούς ακτήμονες και ένα μεγάλο κίνημα λιποταξίας-άρνησης των φαντάρων να πολεμήσουν για τα συμφέροντα της «πατρίδας» τους στον Α' ΠΠ.

Ήταν η συγκλονιστική αρχή μιας οκτάμηνης, επίσης συγκλονιστικής «διαδικασίας» που οδήγησε στη νικηφόρα Οκτωβριανή επανάσταση. Στη διάρκεια των 8 αυτών μηνών, υπήρξαν μικρότερα και μεγαλύτερα, λιγότερο ή περισσότερο αποφασιστικά, σημεία καμπής.

Τον Μάρτιο η ηγεσία των Μπολσεβίκων έτεινε προς πολιτική ουράς απέναντι στους Μενσεβίκους και τους Εσέρους, καλύπτοντας την Προσωρινή Κυβέρνηση. Με την επιστροφή του Λένιν από την εξορία και την αποφασιστική του παρέμβαση στις εσωκομματικές διεργασίες («θέσεις του Απρίλη») η συμφιλιωτική γραμμή της ηγεσίας ανατρέπεται και οι Μπολσεβίκοι παίρνουν θέση υπέρ της συναδέλφωσης με τα εχθρικά στρατεύματα στο μέτωπο του πολέμου και υπέρ του περάσματος της εξουσίας στα Σοβιέτ.¹

Τον Μάιο στην Πετρούπολη ξεσπούν ένοπλες αντιπολεμικές διαδηλώσεις φαντάρων και εργατών. Τα συνθήματα των Μπολσεβίκων κερδίζουν πολλούς υποστηρικτές: δημοσίευση μυστικής διπλωματίας, ρήξη με τους Συμμάχους, ανοιχτή πρόταση για ειρήνη σε όλες τις χώρες. Στο μέτωπο οι λιποταξίες είναι 1.000 την ημέρα. Ο στρατιωτικός διοικητής της Πετρούπολης, στρατηγός Κορνίλοφ, ετοιμάζει την κατάπνιξη των διαδηλώσεων, που ακυρώνεται μόνο από την άρνηση των επιτροπών βάσης. Στη βάση

αυτών των εξελίξεων πιέζουν και βάζουν Μενσεβίκους και Εσέρους στην κυβέρνηση – μετά τον ανασχηματισμό, 6 από τα 15 υπουργεία ανήκαν σε «αριστερούς».²

Βλέπετε, η τέχνη της αστικής τάξης, όταν ζορίζεται να επιστρατεύει «(πιο) αριστερές κυβερνήσεις» για να εξαπατήσει τους φτωχούς, δεν είναι σύγχρονο φαινόμενο.

Όμως ο αναβρασμός στη βάση των εργατών και των φαντάρων εντεινόταν. Ήδη από τις 9 Ιουνίου οι Μπολσεβίκοι βρέθηκαν αναγκασμένοι να ακυρώσουν μιαν ειρηνική διαδήλωση στο Πέτρογκραντ, όπου οι υποστηρικτές τους επρόκειτο να απαιτήσουν την παραίτηση της κυβέρνησης. Η πλειοψηφία στα Σοβιέτ είχε απαγορεύσει τη διαδήλωση, επισείοντας τον κίνδυνο της αναρχίας. Το κόμμα διαμαρτυρήθηκε, αλλά υποτάχτηκε.³

Στις 18/6 μια τεράστια διαδήλωση οργανώθηκε από την Εκτελεστική Επιτροπή των Σοβιέτ. Στη διαδήλωση πάνω από 400.000 εργάτες και στρατιώτες υιοθέτησαν τα «ακραία» αντιπολεμικά και αντικαπιταλιστικά συνθήματα των Μπολσεβίκων. Ωστόσο, οι Μπολσεβίκοι χαρακτήριζαν λάθος μια εξέγερση εκείνη τη στιγμή και προσπαθούσαν να κερδίσουν την πλειοψηφία των Σοβιέτ ώστε να πάρουν τα ίδια τα Σοβιέτ την εξουσία.^{4,7}

Στην ανασχηματισμένη Προσωρινή Κυβέρνηση, ο «σοσιαλιστής» Κερένσκι αναλαμβάνει το υπουργείο Πολέμου και στις 17-18 Ιούνη εξαπολύει «πατριωτική» επίθεση (με τη συναίνεση Μενσεβίκων-Εσέρων) κατά της Γερμανίας, που κατέληξε σε 60.000 απώλειες και στην άτακτη υποχώρηση των ρωσικών στρατευμάτων τον Ιούλιο. Πλέον αρκετά ρωσικά συντάγματα ανακοίνωναν πως σταματούν μονομερώς την επίθεση, απειλώντας την Προσωρινή Κυβέρνηση με ανατροπή. Παράλληλα, στα τέλη Ιούνη επανέκαμπε ο απεργιακός αναβρασμός για τους μισθούς, τον πληθωρισμό και το εργοδοτικό σαμποτάζ στις επιχειρήσεις.

Οι Μπολσεβίκοι εκτιμούσαν ότι η ανατροπή της Κυβέρνησης δεν αποτελούσε άμεση διεκδίκηση: η Προσωρινή Κυβέρνηση είχε

απαξιωθεί στα μάτια της πλειοψηφίας του πληθυσμού της Πετρούπολης, όχι όμως και της υπόλοιπης Ρωσίας. Όμως τα μέλη των Μπολσεβίκων στους εργασιακούς χώρους και τους στρατώνες πρωταγωνιστούν στην εξέγερση, κόντρα στην ηγεσία τους. Στις 3 Ιουλίου οι στρατιώτες της Πετρούπολης αποφασίζουν ένοπλη διαδήλωση, περνάνε από τα γραφεία των Μπολσεβίκων και τους γιουχάρουν. Τελικά η ηγεσία των Μπολσεβίκων παίρνει μέρος στην διαδήλωση, προσπαθώντας να την εκτονώσει ειρηνικά με την κατάθεση αιτημάτων προς την ηγεσία του Σοβιέτ. Άλλωστε, τα συνθήματα που φέρουν τα συντάγματα και τα εργοστάσια είναι τα συνθήματα που προωθούσε το κόμμα τον προηγούμενο μήνα: «Όλη η εξουσία στα σοβιέτ», «Κάτω οι καπιταλιστές υπουργοί», «Έλεγχος στην παραγωγή», «Κάτω ο πόλεμος».²

«Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι αν το Μπολσεβίκικο Κόμμα είχε ζητήσει τότε την ανατροπή της κυβέρνησης, θα είχε πετύχει τον στόχο του. Όμως, ο Λένιν και άλλοι είχαν ξεκαθαρίσει ότι η υπόλοιπη Ρωσία δεν ήταν ακόμα έτοιμη για την ανατροπή της Προσωρινής Κυβέρνησης».³

Ωστόσο «(...) αν το κόμμα μας αρνιόταν να υποστηρίξει το κίνημα των μαζών της 3-4 Ιούλη, που ξέσπασε αυθόρμητα παρά τις προσπάθειές μας να το συγκρατήσουμε, η άρνηση αυτή θα ήταν μια άμεση και πλήρης προδοσία απέναντι στο προλεταριάτο, επειδή οι μάζες είχαν μπει σε κίνηση, αγανακτισμένες με το δίκιο τους από την παράταση του ιμπεριαλιστικού πολέμου (...)»

Οι διαδηλωτές συγκρούονται με μικροαστικά στρώματα που τους κατηγορούν για «εθνική προδοσία» και δέχονται τα πυρά φιλοκυβερνητικών ένοπλων φρουρών – αρκετοί από τους εξεγερμένους πέφτουν νεκροί. Το ίδιο βράδυ οι κινητοποιήσεις κλιμακώνονται και στις 4/7 γίνεται γενική απεργία, ουσιαστικά υπό τον έλεγχο των Μπολσεβίκων: της Στρατιωτικής Οργάνωσης, της Επιτροπής Πόλης, της Κεντρικής Επιτροπής. Στην πόλη συρρέουν επαναστατικά στρατεύματα απ' τα προάστια, με το όπλο στο χέρι. Τα πλήθη είναι εκατοντάδες χιλιάδες. Και δεν οπισθοχωρούν ούτε όταν ομάδες αξιωματικών σκοτώνουν αρκετούς,

πυροβολώντας από τις στέγες.

Οι μάζες είναι εξοργισμένες κι έτοιμες να λιντσάρουν την αντεπαναστατική μενσεβίκικη-εσέρικη ηγεσία των Σοβιέτ. Τελικά οι Μπολσεβίκοι, η μόνη δύναμη πλέον με κύρος στην Πετρούπολη, προστατεύουν την ηγεσία των Σοβιέτ και την Κυβέρνηση και πείθουν τις μάζες να σταματήσουν τις διαδηλώσεις στις 5 Ιουλίου.²

Η τσεκιστική αντίδραση

Οι αρχές παρουσίασαν στα πιο καθυστερημένα συντάγματα πλαστά ντοκουμέντα που υποτίθεται αποδείκνυαν ότι ο Λένιν ήταν πληρωμένος κατάσκοπος των Γερμανών. Η κυβέρνηση έφερε στρατό στην Πετρούπολη... Προβοκάτορες άρχισαν να πυροβολούν κόσμο για να φορτώσουν τις δολοφονίες στους Μπολσεβίκους.

Στις 8 Ιούλη η ΚΕΕ του Σοβιέτ (πλειοψηφία Εσέροι και Μενσεβίκοι) αποδεικνύεται προδοτική απέναντι στην επανάσταση, καλώντας την Κυβέρνηση «να συντρίψει τα αναρχικά ξεσπάσματα». Τις επόμενες μέρες οργανώνονται παντού συλλήψεις και λεηλασίες των μπολσεβίκικων γραφείων, των τυπογραφείων, της Πράβδα. Τα χτυπήματα των παρακρατικών συνεχίζονται στα γραφεία των συνδικάτων, των συνοικιακών σοβιέτ, ως και των Μενσεβίκων. Στις 21 Ιουλίου εκδίδονται εντάλματα σύλληψης για ηγετικά στελέχη του κόμματος με την κατηγορία της εσχάτης προδοσίας. Στις 23 συλλαμβάνονται ο Τρότσκι και ο Λουνάτσαρσκι. Παρά την καταστολή, οι Μπολσεβίκοι επιμένουν στη γραμμή αποφυγής μιας εξέγερσης. Η αντεπανάσταση δεν νικά οριστικά, οι νεκροί

εκείνων των ημερών είναι δεκάδες και όχι χιλιάδες.²

Τον Ιούλη -γράφει ο Λ. Τρότσκι στην «Ιστορία της Ρωσικής Επανάστασης»- μόνο η επέμβαση του κόμματος των μπολσεβίκων απάλειψε τις δύο παραλλαγές ενός μοιραίου κινδύνου: είτε στο είδος των Ιουλιανών του 1848 είτε στο είδος της Παρισινής Κομμούνας του 1871. Μπαίνοντας θαρραλέα επικεφαλής του κινήματος, το κόμμα πέτυχε τη δυνατότητα να σταματήσει τις μάζες τη στιγμή που η διαδήλωση άρχιζε να μετατρέπεται σε γενική αναμέτρηση ενόπλων δυνάμεων... Η εργατική τάξη δεν βγήκε από τη δοκιμασία αποκεφαλισμένη και εξουθενωμένη. Διατήρησε στο ακέραιο τα μάχιμα στελέχη της κι αυτά τα στελέχη είχαν μάθει πολλά».⁴

Ήττα και απογοήτευση, αλλά μόνο προσωρινή

Η ήττα των εξεγερμένων και η στάση των Μπολσεβίκων απογοητεύουν προσωρινά τις μάζες. Από την άλλη πλευρά καταρρέουν μαζικά οι αυταπάτες για οποιαδήποτε «αριστερή» κυβέρνηση και κερδίζει όλο και περισσότερο έδαφος το σύνθημα «Όλη η εξουσία στα Σοβιέτ».

«Σε μια πε-ρί-ο-δο που η οι άλλοι με-γά-λοι πο-λι-τι-κοί σχη-μα-τι-σμοί ζη-τού-σαν υπο-μο-νή και θυ-σί-ες στο βωμό της πο-λε-μι-κής προ-σπά-θειας, τα κεντρικά αιτήματα των Μπολσεβίκων “Όλη η Εξου-σία στα Σο-βιέτ!”’, “Άμεση ει-ρή-νη” αγκάλιαζαν όλο και περισσότερο τους εργάτες και τους φαντάρους».⁵

Στις 24 Ιουλίου στον υπουργό Στρατιωτικών Κερένσκι ανατίθεται και η πρωθυπουργία, και οι «αριστεροί/σοσιαλιστές» πλέον αποτελούν την πλειοψηφία των υπουργών. Η κυβέρνηση Κερένσκι συνεχίζει το αντεπαναστατικό έργο των προκατόχων της: διαβεβαίωνε τον Αμερικανό πρέσβη ότι το Σοβιέτ θα απονεκρωνόταν από κόπωση και απογοήτευση, επιστράτευε την καταστολή, τις συλλήψεις κατά των Μπολσεβίκων αλλά και δικών

τους μελών και απελευθέρωνε από τις φυλακές τσαρικούς πογκρομιστές (τους χρυσαυγίτες της εποχής δηλαδή). Οι αξιωματικοί συλλάμβαναν και απαγχόνιζαν τους πρωτοστάτες των εξεγερμένων. Οι εμποροβιομήχανοι απειλούσαν με γενικό λοκάουτ ώστε «το σκελετωμένο χέρι της πείνας να έπιανε από τον λαιμό τους φίλους του λαού». Σε αυτό το πνεύμα, τον Αύγουστο η αστική τάξη διά του Τύπου προωθεί προκλητικά τον ακροδεξιό τσαρικό αρχιστράτηγο Κορνίλοφ σαν ήρωα και σωτήρα της Ρωσίας.²

Έτσι «αφενός η εχθρό-τη-τα των απλών πο-λι-τών προς τους Μπολσε-βί-κους εξα-νε-μί-στη-κε μέσα σε λίγες βδο-μά-δες μετά τα Ιου-λια-νά, μπρο-στά στην προ-φα-νή απει-λή της αντε-πα-νά-στα-σης, αφετέ-ρου, το δεύ-τε-ρο δε-κα-πεν-θή-με-ρο του Αυ-γού-στου -πριν από το απο-τυ-χη-μέ-νο δεξιό πρα-ξι-κό-πη-μα του στρα-τη-γού Κορ-νί-λοφ- υπήρ-χε ήδη πλη-θώ-ρα εν-δεί-ξε-ων ότι το κόμμα, έχο-ντας ου-σια-στι-κά άθι-κτο το μη-χα-νι-σμό του, είχε μπει σε μια και-νούρ-για πε-ρί-ο-δο γορ-γής, εντυ-πω-σια-κής ανά-πτυ-ξης».⁵

Αστική τάξη: από τον Κερένσκι στον Κορνίλοφ

Η συμμετοχή των Μπολσεβίκων στην εξέγερση, η συνέπεια λόγων και έργων και η εκστρατεία της κυβέρνησης εναντίον τους τους προσδίδει τεράστιο κύρος. Το ποσοστό οργανωμένων Μπολσεβίκων ανάμεσα στους εργοστασιακούς εργάτες στις πόλεις τον Αύγουστο του 1917 έφτανε κατά μέσο όρο το 5,4%. Σε τέτοιες συνθήκες, μόνη λύση για την αστική τάξη της Ρωσίας έμενε το πραξικόπημα. Ο αρχηγός του στρατού, ο στρατηγός Κορνίλοφ, ήδη από τα μέσα του Αυγούστου δήλωνε πως «η αναρχία θα συντριβεί».^{1,5}

Στις 21 Αυγούστου οι Γερμανοί καταλαμβάνουν τη Ρίγα. Με αυτή την πρόσφατη, ο Κορνίλοφ επιχειρεί εκτελέσεις φαντάρων στο μέτωπο και αρχίζει τις κατηγορίες σε βάρος των «προδοτών» Μπολσεβίκων αξιωματικών. Ο Λένιν τόνισε εκείνες τις ώρες, ενάντια στον κίνδυνο του εθνικισμού: «Εμείς δεν γίνουμε οπαδοί της εθνικής άμυνας μόνο όταν περάσει η ξυρνα στο προλεταριάτο. Αν αυτή η κατάληψη της Ρίγας, όπως και η Γερμανία, θα μας κάνουν οπαδούς της εθνικής άμυνας».

Στην πραγματικότητα, οι στρατηγοί εστίαζαν στην κατάπνιξη του «εσωτερικού εχθρού», των εξεγερμένων της Πετρούπολης,

θυσιάζοντας ευχαρίστως τη Ρίγα, που άλλωστε αποτελούσε βασικό επαναστατικό κέντρο, στη γερμανική κατοχή. Οι Ρώσοι αστοί δηλώνουν σε δεξιώσεις την προτίμησή τους: «καλύτερα οι Γερμανοί παρά οι Μπολσεβίκοι». Οι ξένες δυνάμεις προμηθεύουν τον στρατηγό με όπλα και δυνάμεις.

Ο Κερένσκι μέχρι τις 26 Αυγούστου στήριζε τον Κορνίλοφ απέναντι στην επανάσταση. Στράφηκε εναντίον του μόνο όταν κατάλαβε ότι κινδύνευε και το ίδιο του το κεφάλι. Η αστική τάξη κατέληξε στον Κορνίλοφ αφού είδε ότι ο Κερένσκι ήταν πλήρως απαξιωμένος στα μάτια των μαζών, που φαίνονταν έτοιμες να τον ανατρέψουν από τα αριστερά και να απειλήσουν το αστικό καθεστώς. Το δρομολογημένο πραξικόπημα αναπτέρωσε τις καπιταλιστικές ελπίδες, με το Χρηματιστήριο να σημειώνει μεγάλη άνοδο.²

Στις 28 Αυγούστου, ο στρατηγός Κορνίλοφ, έμπιστος του Κερένσκι, ξεκινούσε να συντρίψει την Πετρούπολη της επανάστασης και να «σώσει την πατρίδα».⁴

Μία μέρα πριν, το Σοβιέτ της Πετρούπολης, προς υπεράσπιση της πόλης και υπό την πίεση της βάσης, είχε συγκροτήσει με πρωτοβουλία των Μπολσεβίκων τη Στρατιωτική Επαναστατική Επιτροπή (ΣΕΕ), με τη συνεργασία Μπολσεβίκων, Εσέρων και Μενσεβίκων (η βάση των δυο τελευταίων κομμάτων πίεζε αφόρητα προς τα αριστερά).^{2,5}

Η οργάνωση της αντίστασης στο πραξικόπημα

Οι πραξικοπηματίες υπολόγιζαν σαν αυτονόητη την υπακοή στρατιωτών, σιδηροδρομικών, γραφιάδων, μαγείρων... Όμως, όλοι αυτοί δέχονταν διαταγές μόνο από την Επανάσταση, τα Σοβιέτ. Η ΣΕΕ είχε στείλει απ' το πρωί της 28ης τηλεγραφικές οδηγίες σε τρένα, τηλεγράφους, ταχυδρομεία και στρατώνες, ενώ διενεργούσε έρευνες και συλλήψεις αξιωματικών στις οργανώσεις και τις σχολές τους. Οι σιδηροδρομικοί ξεχαρβάλωναν τις ράγες που χρησιμοποιούσαν οι κορνιλοφικοί. Οι τηλεγραφετές εξέτρεπαν

προς την ΣΕΕ όλα τα μηνύματα των πραξικοπηματιών. Τα διάφορα συνδικάτα έθεταν χρήματα, οχήματα, πόρους και εργασία στην υπηρεσία της επανάστασης. Χιλιάδες εθελοντές εργάτες ολοκλήρωσαν σε λίγες ώρες διωρυκτικά έργα που κανονικά θα έπαιρναν μέρες, ενώ το εργοστάσιο Πουτίλοφ κατασκεύαζε νυχθημερόν κανόνια για το προλεταριακό πυροβολικό. Τα τοπικά σοβιέτ δημιούργησαν εργατικές πολιτοφυλακές. Η ΣΕΕ επικυρώνει την ανάγκη εξοπλισμού των εργατών και σχηματίζονται μονομιάς ουρές από εργάτες που ζητούν εκπαίδευση στα τουφέκια. Η Πετρούπολη, σαν εγκέφαλος σε υπερδιέγερση, έστελνε μέσα από όλα τα νεύρα της χώρας το μήνυμα: «Υπερασπιστείτε την Επανάσταση, σταματήστε τον Κορνίλοφ». Σε τρεις μέρες φτιάχτηκαν πάνω 240 τοπικές επιτροπές άμυνας σε όλη τη χώρα. Τελικά το πραξικόπημα κατέρρευσε χωρίς να πέσει τουφεκιά. Στις 30 Αυγούστου η ΕΕ της Πετρούπολης ενημέρωνε όλα τα Σοβιέτ: «τα κορνιλοφικά στρατεύματα είναι σε πλήρη αποσύνθεση».²

Η μετωπική τακτική

Οι Καντέτοι (Δεξιά) στήριξαν τον Κορνίλοφ. Αλλά όλες οι πολιτικές δυνάμεις αριστερά των Καντέτων συμπαρατάχθηκαν απέναντι στο πραξικόπημα, που θα σήμαινε τη συντριβή των εργατικών οργανώσεων.¹

Η κατάπνιξη του πραξικοπήματος θα ήταν πολύ πιο δύσκολη ή αδύνατη, αν η μπολσεβίκικη ηγεσία δεν υιοθετούσε μια μετωπική τακτική. Αρκετοί από τους εξεγερμένους ναύτες της Κροστάνδης ρωτούσαν τον Τρότσκι: «Δεν πρέπει να συλλάβουμε και τον Κερένσκι μαζί;» (αρκετοί σύντροφοί τους βρίσκονταν στις φυλακές με ευθύνη του Κερένσκι). «Στηρίξτε το τουφέκι τώρα στον ώμο του Κερένσκι και ρίξτε στον Κορνίλοφ. Μετά θα κανονίσουμε και τον Κερένσκι», απαντούσε ο Τρότσκι. Στην ΚΕΕ του Σοβιέτ, η μπολσεβίκικη μειοψηφία δήλωσε προθυμία να συντονιστούν στη δράση όλοι μαζί και να φτιαχτεί η Επιτροπή. Έβαλε όμως όρους. Ο εξοπλισμός των εργατών ήταν βασικός. Οι δεξιοί σοσιαλιστές αναγκάστηκαν να δεχτούν.

Η μπολσεβίκικη φράξια ανακοίνωνε παράλληλα δημόσια την εχθρότητά της με την κυβέρνηση Κερένσκι και προωθούσε τα δικά της αιτήματα, παρ' όλα αυτά δήλωνε έτοιμη να συμμαχήσει μαζί της στρατιωτικά απέναντι σε έναν άλλο, σοβαρότερο κι αμεσότερο εχθρό.²

Έλεγε ο Λένιν: «Αλλάζουμε τη μορφή του αγώνα μας ενάντια στον Κερένσκι. Χωρίς να μετριαστεί στο παραμικρό η εχθρότητά μας απέναντί του, χωρίς να πάρουμε πίσω ούτε λέξη απ' όσα έχουμε πει εναντίον του, χωρίς να παραμελήσουμε το καθήκον μας να τον ανατρέψουμε».³

Εσωκομματική δημοκρατία

Από την κο-ρυ-φή προς τη βάση, από τον Μάρ-τιο του 1917 και μετά, η ορ-γά-νω-ση των Μπολ-σε-βί-κων πε-ρι-λάμ-βα-νε στους κόλ-πους της δε-ξιές, κε-ντρώ-ες και αρι-στε-ρές συ-γκρο-τη-μέ-νες τά-σεις, κα-θε-μιά από τις οποί-ες συ-νέ-βαλ-λε στη δια-μόρ-φω-ση της πο-λι-τι-κής του κόμ-μα-τος. Χι-λιά-δες (ή και δεκάδες χιλιάδες) και-νούρ-για μέλη περνούσαν στις γραμμές του κάθε μήνα, ενώ οι ιε-ραρ-χι-κά κα-τώ-τε-ρες ορ-γα-νώ-σεις ήταν σχε-τι-κά ελεύ-θε-ρες να δια-μορ-φώ-νουν τον πο-λι-τι-κό τους λόγο και την τα-κτι-κή τους σύμ-φω-να με τη δική τους αντί-λη-ψη για την εξέ-λι-ξη της κα-τά-στα-σης στον δικό τους χώρο. Σε αντίθεση με τους μετέπειτα σταλινικούς μύθους, η δυνατότητα πρω-το-βου-λί-ας των κομματικών οργανώσεων, η απο-κε-ντρω-τι-κή του δομή και η προ-σαρ-μο-στι-κό-τη-τά του στις κυ-ρί-αρ-χες λαϊ-κές δια-θέ-σεις, η ταύτιση του κόμματος με την τάξη όταν αυτή κινείται ακόμα και «ανυπόμονα», η αναγνώριση ότι πάνω από τα «μεγάλα κεφάλια» βρίσκεται η ταξική πάλη και μπορεί να διορθώνει τους κομματικούς «ινστρούκτορες», αποτέλεσαν απαραίτητα συστατικά για να μπορέσουν οι Μπολσεβίκοι να είναι το μοναδικό κόμμα μέχρι σήμερα στην Ιστορία που ανήλθε, μαζί με τα Σοβιέτ και τον λαό, στην εξουσία.

«Σε αρ-κε-τές πε-ρι-πτώ-σεις, τον Ιού-λιο, τον Αύ-γου-στο και

τον Σε-πτέμ-βριο, ο Λένιν έβγα-λε ντι-ρε-κτί-βες που, αν εφαρ-μό-ζο-νταν κατά γράμ-μα, θα απέ-βαι-ναν πι-θα-νό-τα-τα ολέ-θριες. Σε όλες αυτές τις πε-ρι-πτώ-σεις, κομ-μα-τι-κά όρ-γα-να και μπολ-σε-βί-κοι ηγέ-τες, από-λυ-τα συ-ντο-νι-σμέ-νοι στην τα-χύ-τα-τα με-τα-βαλ-λό-με-νη πο-λι-τι-κή πραγ-μα-τι-κό-τη-τα και στις λαϊ-κές δια-θέ-σεις, είτε απέρ-ρι-ψαν τις εντο-λές του Λένιν είτε τις προ-σάρ-μο-σαν ώστε να ται-ριά-ζουν στην επι-κρα-τού-σα κα-τά-στα-ση», γράφει ο ιστορικός Αλ. Ραμπίνοβιτς.⁵

Ένα εντυπωσιακό παράδειγμα της υπερτίμησης του ρόλου της «φωτισμένης ηγεσίας» είναι η απάντηση εργατών και αγροτών στην απόπειρα πραξικοπήματος από τον Κορνίλοφ (26-29 Αυγούστου). Το πραξικόπημα κατέρρευσε χωρίς να πέσει πυροβολισμός. Ο Λένιν κρυβόταν στην Φινλανδία. Η επιστολή του προς την ΚΕ για την αλλαγή τακτικής των Μπολσεβίκων (που καλούσε ουσιαστικά σε συνεργασία με Μενσεβίκους-Εσέρους, στο να ασκηθεί πίεση στην Προσωρινή Κυβέρνηση με επιμέρους αιτήματα όπως να εξοπλίζει τους εργάτες, να νομοθετήσει το πέραςμα της γης στους αγρότες και τον εργατικό έλεγχο στα εργοστάσια, αποσύροντας από την πρώτη γραμμή το αίτημα ανατροπής της) γράφτηκε στις 30/8, αλλά έφτασε αρχές Σεπτέμβρη στο κόμμα. Κι όμως, οι σύντροφοί του την είχαν ήδη υλοποιήσει τσακίζοντας το πραξικόπημα. Αυτό έδειχνε ταυτόχρονα πόσο ριζωμένο, εκπαιδευμένο και προσηλωμένο στα συμφέροντα της τάξης ήταν το κόμμα των Μπολσεβίκων – η ταύτιση με την κίνηση της τάξης οδηγούσε στην «ομοιογενοποίηση της ηγεσίας» προς τη σωστή κατεύθυνση και αυτό της προσέδιδε κύρος.⁶

Μετά τα «Ιουλιανά» και την ήττα του Κορνίλοφ

Αμέσως μετά την ήττα του πραξικοπήματος, οι περισσότερες από τις εργατικές οργανώσεις της Πετρούπολης που είχαν πάρει μέρος στην αντι-Κορνιλοφική κινητοποίηση, με αυξημένη πείρα και αυτοπεποίθηση, άρχισαν να βγάζουν αποφάσεις και διακηρύξεις

απόρριψης κάθε είδους παραπέρα πολιτικής συνεργασίας με την άρχουσα τάξη.^{1,2}

Σε μια πε-ρί-ο-δο που η Προ-σω-ρι-νή Κυ-βέρ-νη-ση χρε-ώ-θη-κε την ευ-θύ-νη για τη ρα-γδαία επι-δεί-νω-ση της οι-κο-νο-μι-κής κα-τά-στα-σης, τη συ-νέ-χι-ση της συμ-με-το-χής στον πό-λε-μο και την ανοχή -αν όχι υπο-στή-ρι-ξη- απέ-να-ντι στην αντε-πα-νά-στα-ση, ενώ τα άλλα τρία με-γά-λα ρω-σι-κά κόμ-μα-τα (οι Κα-ντέ-τοι, οι Μεν-σε-βί-κοι και οι Εσέ-ροι) έχα-ναν τη φε-ρεγ-γυό-τη-τά τους, οι Μπολσεβίκοι συνέχιζαν να αναπτύσσονται ραγδαία. Τον Γενάρη του 1917 τα μέλη του Μπολσεβίκικου κόμματος ανέρχονταν σε 23.600.⁷ Τον Αύγουστο ήταν 240.000. Τον Οκτώβρη πια, το κόμμα αριθμούσε 350.000 μέλη. Τον Σεπτέμβριο τα Σοβιέτ αρκετών πόλεων ψήφιζαν υπέρ του περάσματος της Εξουσίας στα Σοβιέτ, ως μόνη εγγύηση ενάντια στη φτώχεια και τον πόλεμο. Στο εσωτερικό των Μενσεβίκων και των Εσέρων, οι ηγεσίες των οποίων διαφωνούσαν με το σύνθημα «Όλη η Εξουσία στα Σοβιέτ», ανα-πτύσ-σο-νταν τα-χύ-τα-τα αρι-στε-ρές πτέ-ρυ-γες που πλησίαζαν τις θέσεις των Μπολσεβίκων.

Στο με-τα-ξύ, οι ελ-λεί-ψεις τρο-φί-μων και καυ-σί-μων γίνονταν σοβαρότερες.^{4,5} Στα τέλη Οκτωβρίου οι Μπολσεβίκοι ήταν πλέον ξεκάθαρα πλειοψηφία στα Σοβιέτ, που προ πολλού αποτελούσαν την πραγματική εξουσία στη Ρωσία. Τότε μόνο οι Μπολσεβίκοι τάχθηκαν υπέρ της εξέγερσης, της τελικής πράξης του δράματος, μιας διαδικασίας που επίσης εξελίχθηκε αστραπιαία και σχεδόν αναίμακτα. Οι ελάχιστοι φοβισμένοι στρατιώτες που είχαν απο-μεί-νει να υπε-ρα-σπί-ζο-νται τον Κε-ρέν-σκι και τα Χει-με-ρι-νά Ανά-κτο-ρα αποπλίστηκαν εύκολα, την ώρα που οι Μενσεβίκοι και οι Εσέροι, άλλη μια φορά προδοτικά απέναντι στην τάξη που τους στήριζε, αρνούνταν να συμμετάσχουν σε ένα Συνέδριο που θα επικύρωνε το πέραςμα της εξουσίας στην εργατική τάξη. Η δράση της νύχτας της 24/25 Οκτώβρη απλώς εξάλειψε την Προσωρινή Κυβέρνηση, αφήνοντας τα σοβιέτ ως τη μοναδική εξουσία.

Παραπομπές :

- 1 - διαβάστε περισσότερα :
<https://www.redtopia.gr/%ce%b7-%ce%bf%ce%ba%cf%84%cf%89%ce%b2%cf%81%ce%b9%ce%b1%ce%bd%ce%ae-%ce%b5%cf%80%ce%b1%ce%bd%ce%ac%cf%83%cf%84%ce%b1%cf%83%ce%b7-%cf%84%ce%bf%cf%85-1917/>
- 2-«Ιουλιανά και Κορνιλοφικά: Οι απόκρημνες γέφυρες προς τον Οκτώβρη» του Βασίλη Μορέλλα, π. «Κόκκινο», τ.7
- 3- Η Ρώσικη Επανάσταση, Άχμεντ Σόκι, π. Διεθνιστική Αριστερά, τ. 13
- 4- Από το Φλεβάρη στον Οκτώβρη: Οι εννέα μήνες που συγκλόνισαν τη Ρωσία και τον κόσμο, Τάκης Μαστρογιαννόπουλος, π. Δ.Α., τ. 13
- 5-<https://rproject.gr/article/pos-nikisan-oi-mpolsevikoi>
- 6 -
<https://www.redtopia.gr/%ce%bf%ce%ba%cf%84%cf%89%ce%b2%cf%81%ce%b9%ce%b1%ce%bd%ce%ae-%ce%b5%cf%80%ce%b1%ce%bd%ce%ac%cf%83%cf%84%ce%b1%cf%83%ce%b7-1917-%cf%84%ce%b9-%ce%ba%cf%8c%ce%bc%ce%bc%ce%b1-%ce%ae%cf%84%ce%b1%ce%bd/>
- 7 -
<https://www.redtopia.gr/%ce%bf-%ce%bc%ce%b1%cf%81%ce%be%ce%b9%cf%83%ce%bc%cf%8c%cf%82-%ce%ba%ce%b1%ce%b9-%cf%84%ce%bf-%ce%ba%cf%8c%ce%bc%ce%bc%ce%b1-3%ce%bf-%ce%ba%ce%b5%cf%86%ce%ac%ce%bb%ce%b1%ce%b9%ce%bf/>